

"ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח" ביאור העונש הפלאי שאירע לאשת לוט שנהפכה לנציב מלח משום שהביטה לאחור

קשה שנהפכה לנציב מלח רק משום שלא נתנה להם מעט מלח.

אברהם אבינו מסר נפשו להציל את דוד המלך שיצא מלוט

רחש לבי דבר טוב לבאר דברי חכמים וחיזותם, על פי מה שמצינו ב"פנים יפות" וב"נחלת יעקב" להגאון הגדול רבי יעקב מליסא זצ"ל [בעל "חוות דעת" על יורה דעה ו"נתיבות המשפט" על חושן משפט], ויש מביאים זאת גם בשם הקדוש רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל הי"ד, שביארו הענין שהזהיר המלאך את לוט "אל תביט אחריך", על פי יסוד גדול שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי לוט ובנותיו זכו להינצל ממהפכת סדום, בזכות מלכות בית דוד שיצאה מהם, לתועלת הענין נביא המקורות לכך.

מצינו בפרשת לך לך כשעזב אברהם אבינו בציווי ה' את בית אביו בחרן ללכת לארץ ישראל, לקח עמו את לוט בן אחיו, כמו שכתוב (שם יב-ה): "ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען".

מתמה על כך בזוהר הקדוש (פרשת לך לך עט.): "מה חמא אברהם לדבקה עמיה לוט". פירוש, מה ראה אברהם לדבק עמו את לוט, אשר כפי שנתגלה אחר כך כשבחר להתיישב בסדום לא היה צדיק. ומתריך הזוהר: "אלא בגין דצפה ברוח הקודש דזמין למיפק מניה דוד". פירוש, שראה אברהם ברוח הקודש שעתיד לצאת ממנו דוד מלך ישראל, לכן לקח עמו את לוט כדי לשמור על הניצוץ הקדוש של מלכות בית דוד.

רעיון נשגב זה אנו למדים גם מדברי חכמינו ז"ל במדרש על הפסוק (שם יג-ה): "וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואוהלים". דרשו על כך

פירוש רש"י, ונפתח במה שהזהיר המלאך את לוט (בראשית יט-ז): "ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר הימלט על נפשך אל תביט אחריך ואל תעמוד בכל הכר ההרה הימלט פן תספה". ופירש רש"י: "אל תביט אחריך, אתה הרשעת עמם ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי לראות בפורענותם ואתה ניצול".

אחר כך מספר הכתוב על מהפכת סדום (שם כד): "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים, ויהפוך את הערים האל ואת כל הככר ואת כל יושבי הערים וצמח האדמה, ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח". ופירש רש"י: "ותבט אשתו מאחריו, מאחריו של לוט". עוד פירש רש"י: "ותהי נציב מלח, במלח חטאה ובמלח לקתה, אמר לה [לוט] תני מעט מלח לאורחים הללו, אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה".

רבינו אליהו מזרחי מבאר מה ראה רש"י לפרש שנענשה משום שלא נתנה מלח לאורחים, הלא בכתוב מפורש שנענשה משום שהביטה אחורה, כי באמת שני הדברים נכונים, אשתו של לוט אמנם נענשה במיתה משום שלא שמעה לאזהרת המלאכים והביטה אחורה, אולם למה נענשה דוקא בעונש כזה שנהפכה לנציב מלח, לכן מפרש רש"י כי זהו עונש על שלא רצתה לתת מעט מלח לאורחים.

אולם כל הענין עם מעט המלח שביקש לוט מאשתו נראה כחידה שתומה: א. מאחר שהסכימה עם לוט לארח את המלאכים בביתם במאכל ובלינה, כמו שכתוב (שם ג): "ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו", מה ראתה על ככה שלא הסכימה לתת להם מעט מלח. ב. מלשון הכתוב "ויעש להם משתה ומצות אפה", משמע שלוט עצמו הכין להם משתה ואפה להם מצות, אם כן לשם מה ביקש מאשתו מעט מלח ולא נתן להם בעצמו. ג. איך יתכן שנענשה בעונש

בפרשתנו פרשת וירא דבר בעתו מה טוב, להתבונן על העונש הפלאי שאירע לאשת לוט, שלא נשמע כמוהו בכל ימות עולם, שמתה על ידי שנהפכה לנציב מלח, משום שעברה על אזהרת המלאך שלא להביט אחורה במהפכת סדום, בשעה שהוציאו המלאכים את לוט ואת בני ביתו מסדום.

עד כמה חשוב הוא הלקח שאנו צריכים ללמוד מההתנהגות הטובה של לוט שזכה להינצל ממהפכת סדום, לעומת ההתנהגות הלא טובה של אשתו שנהפכה לנציב מלח, ניתן ללמוד ממה שנפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן ריח ס"ח): "הרואה אשתו של לוט [כשהיא נציב מלח] מברך שתים, עליה אומר, ברוך אתה ה' אלקיני מלך העולם דיין האמת, ועל לוט אומר, ברוך אתה ה' אלקיני מלך העולם זוכר הצדיקים".

ומקור הדבר בגמרא (ברכות נד:), כי על אשתו של לוט שנענשה ומתה מברך "דיין האמת", ועל לוט שניצול בזכות אברהם אבינו מברך "זוכר הצדיקים", כמו שמפרש: "אמר רבי יוחנן אפילו בשעת כעסו של הקדוש ברוך הוא זוכר את הצדיקים, שנאמר (בראשית יט-כט) ויהי בשחת אלקים את ערי הככר ויזכור אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה".

הנה כי כן ראוי להתבונן, מה חרי האף הגדול הזה על אשתו של לוט שהביטה אחורה, שנענשה באופן כל כך קשה שנהפכה לנציב מלח. זאת ועוד, הלא כלל גדול הוא שהקב"ה מעניש את האדם מדה כנגד מדה, כמו ששנינו במשנה (סוטה ח): "במדה שאדם מודד בה מודדין לו". הנה כי כן צריך ביאור מהו העונש מדה כנגד מדה, כדי שנוכל ללמוד לקח פנימי שלא ללכת בדרכה.

"במלח חטאה ובמלח לקתה"

פתח דברינו יאיר במה שמתאר הכתוב השתלשלות הענינים עם אשתו של לוט על פי

רש"י "ותהי נציב מלח, אמר לה [לוט] תני מעט מלח לאורחים הללו אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג"

ישוב הפליאה: מאחר שהסכימה להכניס המלאכים בביתה מה ראתה שלא לתת להם מעט מלח

פנים יפות, נחלת יעקב, רבי שמשון מאוסטרופאלי: "אל תביט אחריך", שעתיד דוד המלך לצאת ממך

ביאור הענין שדרשו בגמרא "ולא תשבית מלח" שצריך לכתחילה להביא מלח סדומית על כל הקרבנות

במדרש (ב"ר מא-ד): "רבי טוביה בר יצחק אמר שני אהלים רות המואביה ונעמה העמונית, דכוותה (בראשית יט-טו) קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות... שתי מציאות רות המואביה ונעמה העמונית. אמר רבי יצחק (תהלים פט-כא) מצאתי דוד עבדי, היכן מצאתיו, בסדום."

מטעם זה מצינו גם אחרי שנפרד אברהם מלוט, משום שלא סבל את ההתנהגות של רועי מקנה לוט, ואמר לו (שם יג-ט): "הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה", לא התרחק ממנו הרבה כדי שיוכל לשמור עליו בזמן מלחמה, כמו שפירש רש"י: "אם הימין ואשמאילה, בכל אשר תשב לא אתרחק ממך ואעמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו, שנאמר (שם יד-י) וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו'". לפי האמור הטעם לכך כדי להציל הניצוץ הקדוש של דוד המלך שהיה טמון בלוט.

"אל תביט אחריך" שדוד המלך יצא ממך

עתה נבוא לדברי ה"פנים יפות" ה"נחלת יעקב" והקדוש רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, שביארו מה שהזהיר המלאך את לוט "אל תביט אחריך", על פי מה שכתוב ביציאת לוט מסדום (שם יט-יז): "ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו בחמלת ה' עליו ויוציאוהו ויניחוהו מחוץ לעיר". ולכאורה יפלא הלא מדרך העולם היא שאדם רוצה להציל את עצמו מסכנה, אם כן אחרי שראה לוט את הכח של המלאכים להכות את כל האנשים אשר בפתח הבית בסנוורים, איך התמהמה ולא חש לחייו.

אך ביאור הענין הוא על פי מה שהביא רש"י (במדבר טז-יז) בשם מדרש תנחומא: "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט". וכן מצינו במשה כשהרג את המצרי כתוב (שמות ב-יב): "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול". ופירש רש"י: "שאינ איש עתיד לצאת ממנו שיתגיר". הרי כי אם היה עתיד שיצא ממנו גר היה ניצול בזכותו.

הנה כי כן מאחר שלוט הבין שלא זכה להינצל כי אם בזכות דוד המלך שעתיד לצאת ממנו, לכן התמהמה ולא חשש כל כך לחייו. אולם המלאכים החזיקו בידו וזירזוהו לצאת, כי השטן מקטרג בשעת הסכנה, והרבה דרכים

למקום להוציא את דוד המלך ממקום אחר. וזהו שהזהירו המלאכים את לוט: "הימלט על נפשך אל תביט אחריך", אל תביט בדורות שיבואו אחריך שעתיד דוד המלך לצאת ממך, ותסמוך בכך שאין אתה צריך לצאת מסדום כי תינצל בזכותו, "פן תספה".

מענה מבואר היטב החטא של אשתו של לוט: "ותבט אשתו מאחוריו". ופירש רש"י: "מאחוריו של לוט". הכוונה בזה שהיא לא חששה שתמות, כי הביטה מאחוריו של לוט שעתיד דוד המלך לצאת ממנו, ומאחר שכולם מתו בסדום, הלא אין דרך להוציא מלכות בית דוד כי אם מלוט ואשתו, כי לא עלתה בדעתו שתצא מלוט ובנותיו, לכן לא חששה ולא מיהרה לצאת, אלו דבריהם הנפלאים.

ביאור הענין שצריך להביא מלח סדומית על כל הקרבנות

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הוויכוח שהיה בין לוט לאשתו, כי לוט ביקש ממנה: "תני מעט מלח לאורחים הללו", ואילו היא אמרה לו: "אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה". נקדים מה שכתוב (ויקרא ב-ג): "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח".

דרשו על כך חכמינו ז"ל בגמרא (מנחות כא.): "ולא תשבית מלח, הבא מלח שאינה שובתת, ואיזו זו מלח סדומית". ופירש רש"י: "שמצויה בקיץ ובחורף, ומלח סדומית הים משליכה לאגפה". פירוש, מלח סדומית אינו נעשה בידי אדם ממחצבים של מלח, אלא הוא מלח שנמצא בים המלח הסמוך לסדום, והים משליך את המלח שבתוכו לחוף של סדום. וצריך ביאור להבין הענין שצריך להביא דוקא מלח סדומית להקרבת קרבנות.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה ששינו בגמרא (עבודה זרה כ): "אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו, וחרבו שלופה בידו, וטיפה של מרה תלויה בו, כיון שחולה רואה אותו מזדעזע ופותח פיו וזורק לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות".

וביאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע ב"יערות דבש" (ח"ב דרוש ט) הענין שמלאך המות הוא מלא עינים, על פי מה שכתוב (במדבר טו-לט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם". ופירש רש"י: "הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות, העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות". הרי מבואר כי שורש כל העבירות הוא ההסתכלות בעינים במקום שאסור להסתכל. וזהו ששינו בגמרא (סוטה ח): "גמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות". על כך אמר איוב (איוב לא-א): "ברית כרתי לעיני מה אתבונן על בתולה".

והנה מבואר בגמרא (ב"ב טז): "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות". והיינו כמו שמפרש שם: "תנא יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה". ופירש רש"י: "יורד למטה ומתעה את הבריות לחטוא, ועולה למעלה ומרגיז את חמת המלך בהשטנותו, נוטל ממנו רשות להרוג את החוטא".

נמצא לפי זה כי כשיורד למטה להטעות את הבריות לחטוא הוא "יצר הרע", כשהוא עולה לקטרג על האדם הרי הוא "שטן", וכשהוא יורד להרוג את החוטא הרי הוא "מלאך המות". הנה כי כן זהו הטעם שמלאך המות הוא מלא עינים, כי מאחר שאין היצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות, לכן מכל ההסתכלויות אסורות

חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכיפר הקרבן שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו". וכן מבואר בזוהר הקדוש (ח"א רנח:): "בר נש כד קריב האי דמא כאילו מקריב נפשיה".

ב"דברי יחזקאל" להרה"ק משינאווא זי"ע (פרשת ויקרא) מפרש בזה מה שפתח הכתוב בדיני הקרבנות (שם א-ב): "אדם כי יקריב מכם קרבן לה". ללמדנו שעיקר הקרבן הוא שיתבונן האדם כי באמת היה ראוי להקריב קרבן לה' "מכם" ממש, אלא שריחם הקב"ה שיביא תמורתו קרבן. והוסיף רמז נאה כי מכ"ם נוטריקון מ'דה כ'נגד מ'דה, לרמז שיחשוב האדם שכל מה שעושים לקרבן היה ראוי לעשות לו מדה כנגד מדה.

על פי האמור ירווח לנו להבין מה שצוה הקב"ה להביא מלח סדומית על כל הקרבנות, שהרי שנינו בגמרא (עירובין יז:): "מפני מה אמרו מים אחרונים חובה, מפני שמלח סדומית יש שמסמא את העיניים". ופירש רש"י: "ואמור רבנן (ברכות מ.) אחר כל אכילתך אכול מלח, ומשום מלח שטבל בו אצבעו תיקנו מים אחרונים".

הנה כי כן מטעם זה צריך להביא מלח סדומית על כל הקרבנות, כדי לרמז בכך שאם האדם רוצה להתגבר על היצר הרע שלא ללכת אחר פיתויו, כדי שלא יצטרך להביא קרבנות לכפר על מה שחטא, העצה על כך היא לשמור על קדושת העיניים, כמו שאמר איוב "ברית כרתי לעיני", לכן מביאים דוקא מלח סדומית שמסמא את העיניים, לרמז שצריך לעשות עצמו כסומא שאינו יכול לראות בעיניו.

ונראה לבאר לפי זה מה שברא הקב"ה בסדום מלח סדומית שמסמא את העיניים, על פי מה שכתוב (בראשית יג-ג): "ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד". אולם במה היו רעים וחטאים למדנו ממה שכתוב לפני זה (שם י): "וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה". ופירש רש"י בשם מדרש אגדה: "על שהיו שטופי זימה בחר לו לוט בשכונתם". ומקור הדבר בגמרא (הוריות י:): כי מה שכתוב "וישא לוט את עיניו", הוא לדבר עבירה, על דרך שכתוב באשת פוטיפר (בראשית לט-ז): "ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף".

נמצינו למדים מזה כי סדום היה מקום של זימה שהלכו אחרי מראה עיניהם, לכן לוט שהתחבר עמהם נאמר עליו "וישא לוט את עיניו". זאת ועוד שהיתה להם עין רעה שלא

יערות דבש: "אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים" מכל ההסתכלויות האסורות שפגם האדם בעיניו

צריך להביא מלח סדומית שמסמא את העינים על כל הקרבנות כי היא עצה נפלאה להינצל מכל העבירות

לוט ביקש מאשתו לתת קצת מלח לאורחים להראות שהיא מקבלת אזהרתם שלא להסתכל על העתיד

אשתו של לוט אמרה שזה מנהג רע, שהרי באו לסדום משום שבטחו שינצלו בזכות דוד המלך שיצא מהם

לפי זה נשכיל להבין מה שכתוב מיד אחר כך (שם ז): "ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירומים הם", שנפקחו עיניהם לראות מה שפגמו בעיניהם, כי איבדו את ההסתכלות הרוחנית שהיתה להם לפני החטא, ונשארו רק עם עינים חומריות. הנה כי כן זהו ביאור דברי התיקוני זוהר כי מי שאינו שומר את עיניו שולט בו הנחש הקדמוני, שהיה הראשון שהחטיא את האדם על ידי ההסתכלות בעינים. וזהו שמסיים התיקונים כי מי שאינו שומר את עיניו: "הא נחש עקלתון תמן, עליה אתמר כי המות יפריד וגו'", כי הנחש גרם להביא מיתה על כל הנבראים.

ויש לומר כי זהו שאמר הקב"ה לאדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". רמז לו הקב"ה כי כשיאכל מעץ הדעת משום שיסתכל בעיניו להתאוות לפרי האסור, כי אז מות ימות על ידי מלאך המות שיבוא אליו מלא עינים, ממה שהשתמש בעיניו להסתכל בפרי האסור לעורר את תאוותו.

מלח סדומית שמסמא את העינים

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם שצריך להביא מלח סדומית על כל הקרבנות, על פי הידוע כי תכלית הקרבנות היא לכפר על כל מה שפגם האדם במחשבה דיבור ומעשה, כמו שביאר הרמב"ן (ויקרא א-ז) והסכימו עמו רוב הראשונים:

"כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן ויסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתוודה בפיו כנגד הדיבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, וזירוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה, כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא

שהביאו את האדם לידי עבירה, נוצרות עינים שמלאך המות מתלבש בהן כשהוא בא להרוג את האדם על חטאיו.

מי שפוגם בקדושת העינים שולט בו הנחש הקדמוני

חשבתי דרכי לבאר בזה מה שמצינו בתיקוני זוהר (תיקון ד יח:): כי מי שאינו נזהר בשמירת עיניו שולט בו הנחש שהוא היצר הרע, ודרשו כן ממה שכתוב (תהלים קיח-ט):

"פתחו לי שערי צדק, אלין אינון תרין עיינין. בזמנא דאינון מסתכלין באורח מישור, אתמר בהון (שמות כה-כ) ופניהם איש אל אחיו, ובזמנא דלאו אינון מסתכלין באורח מישור, הא נחש עקלתון תמן, עליה אתמר (רות א-יז) כי המות יפריד וגו'". פירוש: "פתחו לי שערי צדק, אלו הן שתי העינים, בזמן שהן מסתכלות בדרך ישרה, נאמר בהן ופניהם איש אל אחיו, ובזמן שאין הן מסתכלות בדרך ישרה, הרי נחש עקלתון שם, עליו נאמר כי המות יפריד וגו'".

ונראה לבאר הטעם כי מי שאינו שומר את עיניו הנחש שולט בו, על פי הידוע כי הנחש הקדמוני הוא היצר הרע, שהפיל את אדם וחוה ברשתו כשפיתה אותם לאכול מעץ הדעת טוב ורע, ועל ידי זה הביא מיתה על כל הנבראים, כמו שהזכיר הקב"ה את אדם הראשון (בראשית ב-ז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות".

כאשר נתבונן נראה שנתקיים בהם הכלל הנ"ל: "גמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות", כי הנחש החטיא את חוה על ידי שגרם לה להסתכל בעיניה על עץ הדעת, כמו שכתוב (שם ג-י): "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל, ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל".

מלך סדומית שלא להסתכל על העתיד, אלא "ותבט מאחריו", שהביטה מאחריו של לוט שעתיד דוד המלך לצאת ממנו, לכן לא מיהרה לצאת מסדום ולא נתעוררה בתשובה, לפי זה מבואר היטב הטעם שנענשה מדה כנגד מדה, שנהפכה לנציב מלך סדומית שמסמא את העינים, לרמוז בכך שהפגם שלה היה שהסתכלה במה שאסור להסתכל.

נמצא לפי זה כי שני הטעמים בענין העונש על אשתו של לוט, הטעם הראשון שמפורש בכתוב "ותבט מאחריו", שלא שמעה לאזהרת המלאך שלא להביט שעתידה מלכות בית דוד לצאת מהם, והטעם שהביא רש"י שלא רצתה לתת מעט מלך לאורחים, להראות בכך שהיא מקבלת על עצמה להיות בבחינת מלך סדומית, שמסמא את העינים שלא להסתכל מה שעתידה מלכות בית דוד לצאת מהם, שני הדברים עולים בקנה אחד כפתור ופרח.

הנה מה טוב ומה נעים לסיים במה שמצינו שהשווה הקב"ה את הברית עם מלכות בית דוד לברית מלך, כמו שכתוב (דברי הימים ב יג-ה): "הלא לכם לדעת כי ה' אלקי ישראל נתן ממלכה לדויד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלך". ובהשקפה ראשונה יפלא מה ענין ברית מלך לברית המלוכה של מלכות בית דוד.

לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי כמו שעשה הקב"ה ברית מלך, כמו שכתוב "ולא תשבית מלך ברית", שצריך להביא על כל הקרבנות מלך סדומית שמסמא את העינים, כדי להראות שהעצה שלא להיכשל בחטא ולא יצטרכו להביא קרבנות, היא על ידי שיהיו בבחינת מלך סדומית שמסמא את העינים שלא להסתכל במה שאסור להסתכל, כן כרת הקב"ה עם מלכות בית דוד שלא היו יכולים לצאת מלוט, רק אחרי שתיקן את הפגם בעיניו על ידי שלא הביט מאחריו שעתיד דוד המלך לצאת ממנו, ועשה תשובה על מה שפגם במראה עיניו כשהלך לסדום להתחבר עם אנשי סדום.

אמר רבי יונתן, מאי דכתיב (שמואל ב כג-א) נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, נאום דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה".

לפי זה יש לומר שלא היה אפשר להציל את לוט רק אחרי שיתעורר בתשובה, כדי שבזכות התשובה יצא ממנו דוד המלך שהקים עולה של תשובה. וזהו שהזהיר המלאך את לוט "אל תביט אחריך", שעתיד דוד המלך לצאת ממך ותסמוך על כך שתינצל בזכותו, כדי שישכיל להבין שהוא צריך לעשות תשובה לפני שיצא ממנו דוד המלך, ועל ידי זה ינצל ממהפכת סדום בזכות דוד המלך שיצא ממנו שהקים עולה של תשובה.

"תנו מעט מלך לאורחים הללו" מלך סדומית שמסמא את העינים

מענה יפתח לנו פתח חדש לבאר מה שאמר לוט לאשתו: "תני מעט מלך לאורחים הללו", כי רצה לרמוז לה בכך שלא תסתכל בעיניה על העתיד שדוד המלך עתיד לצאת מהם, ותסמוך בכך שתינצל בזכותו אפילו בלי תשובה, אלא תעשה פועל דמיון להביא לאורחים הללו מעט מלך סדומית שמסמא את העינים, כדי לרמוז להם בכך שאין היא מסתכלת על העתיד, אלא היא בבחינת מלך סדומית שמסמא את העינים שלא להסתכל על העתיד, ועל ידי זה תתעורר בתשובה ותזכה להינצל ממהפכת סדום.

על כך אמרה לו אשתו: "אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה", התכוונה לומר לו בכך, הלא באנו לסדום כדי להתחבר עם אנשים הללו, שרודפים אחרי מראה עיניהם כדי להנות מהבלי העולם הזה, ומה שלא חששנו מעונש הוא גם כן משום שהסתכלנו בעינינו על העתיד שדוד המלך יצא מאתנו, אם כן איך אתה בא עתה להנהיג מנהג רע זה להכניס מלך סדומית המסמא את העינים, שלא להסתכל בעיניו על מה שעתיד דוד המלך לצאת מאתנו.

הנה כפי שאמרה כן עשתה שלא שמעה לאזהרת המלאך ולבקשת לוט שתהיה בבחינת

להכניס אורחים, וכאשר נתגלה להם שלוט הכניס אורחים, נסכו על הבית מנער ועד זקן להוציאם. לפי זה נשכיל להבין מה שכתוב (שם יט-יא): "ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנוורים מקטן ועד גדול וילאו למצוא הפתח". הנה כי כן מטעם זה ברא הקב"ה בסדום מלך סדומית שמסמא את העינים, כדי לרמוז כי זהו התיקון בסדום שלא לפגום בעיניהם.

ביאור הוויכוח בין לוט ואשתו בענין מעט המלך

בדרך המלך נלך לבאר בזה הוויכוח שהיה בין לוט לאשתו בענין מעט המלך, על פי מה שנישים לב להתבונן מה שהקדימו המלאכים להתארח אצל לוט, ואחר כך הודיעו ללוט ואשתו שהם הולכים להפוך את סדום. ויש לומר כי רצה הקב"ה לזכותם במצות הכנסת אורחים, ומאחר שכלל גדול הוא (אבות פ"ד מ"ב): "מצוה גוררת מצוה", יתעוררו בתשובה על מה שהתחברו עם אנשי סדום, ובזכות התשובה יזכו להינצל ממהפכת סדום.

ונראה להביא סימוכין שלוט אמנם עשה תשובה, ממה שאמרו לו המלאכים (בראשית יט-יז): "ההרה הימלט פן תספה". ופירש רש"י שיברח אצל אברהם שיושב בהר כמו שכתוב (שם יב-ח): "ויעתק משם ההרה". על כך השיב לוט (שם יט-ט): "לא אוכל להימלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי". ופירש רש"י: "כשהייתי אצל אנשי סדום היה הקב"ה רואה מעשי ומעשי בני העיר, והייתי נראה צדיק וכדאי להינצל, וכשאבוא אצל צדיק אני כרשע". לפי האמור יש לומר שהמלאכים רצו שיתוודה בפיו שאצל צדיק כאברהם הוא רשע.

יש להוסיף נקודה יקרה בענין התשובה שקדמה להצלתו של לוט, על פי מה ששינו בגמרא (ע"ז ד:): "לא דוד ראוי לאותו מעשה [רש"י: דבת שבע], דכתיב (תהלים קט-כב) ולבי חלל בקרבי... אלא לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד... והיינו דרבי שמואל בר נחמני

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמו החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com